



مختلف به بحث و بررسی گرفته بود که خود از اهمیت و جایگاه برجسته دانشها و پژوهشهای میان‌رشته‌ای در غرب حکایت دارد.

سخنران جلسه افتتاحیه پرفسور اکارت الرز، استاد ممتاز رشته جغرافیا از دانشگاه بن آلمان بود که مقاله جالب و شنیدنی خود را با عنوان «شهر شرقی، چشم‌انداز جغرافیایی» ارائه داد و در آن با مقایسه شهرهای شرقی در گذشته و امروز، نتیجه گرفت که با امکانات و ارتباطات دنیای جدید، «شهر شرقی» اندک‌اندک مفهوم خود را از دست داده است و دیگر چنین تعبیری نمی‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

بجز سخنرانی پرفسور الرز، دو سخنرانی دیگر نیز در آغاز همایش در روزهای بعد به طور عمومی و در سالن اصلی ایراد گردید: «بیروت از یک شهر شرقی تا یک شهر غربی» و «یک نشانه شهری برای شهر اسلامی» که به ترتیب توسط میشل دیوی از فرانسه و پرفسور ایتلیو پتروچیولی از ایتالیا ارائه شد. در این میان سایر شرکت‌کنندگان مقالات خود را در پانلهای جداگانه و به طور همزمان در سه سالن ارائه می‌کردند. عنوان برخی از این پانلهای عبارت بود از: ژانرهای توصیف شهر شرقی، جنبه‌های معنوی شهر شرقی و زندگی آن، نقش شهر شرقی در زندگی سیاسی و اقتصادی یک کشور، رویکردهای قومی و ساختارهای اجتماعی شهر شرقی، نمونه‌های مختلف شهر شرقی و مرزهای آن، شهر شرقی به عنوان اسطوره و نماد، فضای اساطیری، جادویی و تقابلهای آن در شهر شرقی، معماری و نظم و نسق فضای شهری، شهر شرقی و مراحل مواجهه زبانی در گذشته و حال، راههای تاریخی شهر شرقی، چندفرهنگی و اقلیتهای شهر شرقی، باغهای شرقی و غربی، شهر شرقی در چشم‌انداز سیاحان شرقی و غربی، روندهای اجتماعی و نقش فرهنگی شهر شرقی.

افزون بر این، یک پانل هم به طور ویژه به اصفهان اختصاص یافته بود که عنوان «تحول تدریجی اصفهان از عصر صفویان تا دوره قاجار: تجسم تاریخی، تصاویر، تمایلات و تفسیرها» را برای آن برگزیده بودند. بدین‌گونه شهر اصفهان در مرکز توجه شرکت‌کنندگان قرار داشت و در اغلب مقالات و پانلهای دیگر هم از این شهر نام برده می‌شد. علاوه بر اصفهان درباره دیگر شهرهای

همایش شهر شرقی از دیدگاه زبان‌شناسی، ادبیات و فرهنگ

لهستان - کراکف ۲۰-۲۲ مه ۲۰۰۹

سلمان ساکت

همایش «شهر معاصر شرقی از دیدگاه زبان‌شناسی، ادبیات و فرهنگ» به میانداری دپارتمان میان‌رشته‌ای مطالعات اروپا-آسیایی انستیتوی ادبیات شرقی دانشگاه یاجیلونیا (Jagiellonian Uni.) و با حمایت زیاد رثوف، نماینده حکومت منطقه‌ای کردستان در لهستان، طی روزهای ۲۰ تا ۲۲ ماه مه ۲۰۰۹ برابر با ۳۰ اردیبهشت تا اول خردادماه ۱۳۸۸ در شهر کراکف لهستان برگزار شد. در این همایش پژوهشگرانی از کشورهای لهستان، آلمان، انگلستان، فرانسه، روسیه، آمریکا، کانادا، ایتالیا، هلند، اسپانیا، اوکراین، ترکیه، ایران، ارمنستان و چند کشور دیگر حضور داشتند که پس از کشور لهستان (با ۳۲ مقاله) بیشترین تعداد مقالات پذیرفته شده از ایران (با نوزده مقاله) بود.

مهمترین ویژگی همایش انتخاب موضوعی باز و گسترده بود که با ماهیت بین‌رشته‌ای خود، پژوهندگان رشته‌های مختلفی چون ادبیات، تاریخ، جغرافیا، زبان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، باستان‌شناسی، معماری و... را به گرد یکدیگر جمع کرده بود. جالب آنکه بسیاری از مقالات و سخنرانیهای ارائه‌شده نیز موضوعات مورد پژوهش را از مناظر و دیدگاههای



گزارش

(لهستان)؛ «تأثیر اندیشهٔ مدینهٔ فاضله بر شهرسازی در شرق اسلام» / مرتضی بحرانی و ابوالعباس ریاضی (ایران)؛ «تهرانیان در پی هویتی نو» / کارولینا راکوویکا - عسگری (لهستان)؛ «شهر شرقی در متون فارسی» / توماس گسک (لهستان)؛ «اصفهان، مروارید ایران، چشم‌انداز زبانشناختی» / حبیب برجیان (ارمنستان)؛ «مطالعهٔ تاریخی و تطبیقی دربارهٔ لهجهٔ فارسجین» / داریوش اکبرزاده (ایران)؛ «تصویر بلخ در هشتصد سال پیش» / آرزو آزاد (ایران - دانشگاه آکسفورد)؛ «چگونگی ایجاد فضای اساطیری با استفاده از نور در معماری» /

ایران همچون نیشابور، کاشان، یزد، تبریز، بیهق، خواف و به‌ویژه تهران نیز مقاله یا مقالاتی ارائه گردید که این همه، سبب شده بود تا ایران و شهرهای ایرانی یکی از محوری‌ترین مسائل مطرح شده در این همایش باشد. بی‌تردید یکی از دلایل توجه فراوان به ایران - بجز پیشینهٔ سترگ فرهنگی و شمار فراوان شهرهای مهم و تأثیرگذار آن - دبیر علمی جوان و فعال همایش، خانم کارولینا راکوویکا (عسگری) بود که زبان فارسی را در دانشگاه تربیت معلم تهران خوانده بود و اساساً به ایران و زبان فارسی علاقهٔ فراوانی داشت.



ساختمان قدیمی دانشگاه یاجیلوونیا

فائزه نبوی و محبوبه حسینی (ایران)؛ «پیشاور، شهری میان دو جهان مختلف، از منظر تاریخی و زبانشناختی» / کاتارزینا تولک (لهستان)؛ «تأثیرات اسلامی - مسیحی بر تزئینات ساختمانی دورهٔ صفویه در جلفای جدید اصفهان» / محمدکریم متقی (ایران)؛ «تأثیر بیهق و نامداران آن بر تاریخ و فرهنگ ایران و اسلام» / سلمان ساکت (ایران).

در این همایش حضور دانشجویان ایرانشناسی و زبان فارسی دانشگاههای کراکف و ورشو بسیار چشمگیر بود و آنان با علاقه و اشتیاق فراوان موضوعات مطرح شده در سخنرانیها به‌ویژه مباحث مرتبط با ایران را پیگیری می‌کردند. ■

برخی از مهمترین مقالات ارائه شده در این همایش عبارت بودند از:

«کاشان، شهر و فرش» / اکارت الرز (آلمان)؛ «مفهوم شهر در شعر شفیعی کدکنی» / محمدجعفر یاحقی (ایران)؛ «کلیساهای شهر دمشق بر اساس تاریخ دمشق ابن‌عساکر» / کریستوف کوشیلنیاک (لهستان)؛ «شهر کرمانشاه، مرکز سیاسی - اجتماعی غرب ایران در سدهٔ ۲۱» / الگا زیگالینا (روسیه)؛ «شهر و ایدئولوژی، تهران پیش و پس از انقلاب اسلامی» / امیر شیخ‌زادگان (ایران - دانشگاه فرایبورگ)؛ «اصفهان از خلال سفرنامه‌ها» / المیرا دادور (ایران)؛ «کابل ۲۰۰۹» / کاتارزینا جواهری